

محمد ادر

است. اما در حال حاضر حوزه قضایی این مجتمع شامل حوزه‌های شهید بهشتی، میرداماد، شهید قدوسی، مجتمع قضایی امام خمینی و ونک است که کار بسیار مشکل‌زا شده است. ما نزدیک به ۴۰۰ همکار اداری و ۶۰ همکار قضایی داریم که اداره امور خود به خود ایجاد مشکل می‌کند. و این مشکلات ناشی از گستردگی حوزه قضایی این مجتمع می‌باشد که به نوعی تحمیل شده است.

چرا سیستم قضایی تغییر می‌کند؟

امیدوارم تغییر اخیر حداقل برای سالهای متمادی آخرین تغییرات اساسی در سیستم قضایی باشد. به نظر می‌رسد تغییرات مکرر سیستم قضایی بعد از انقلاب ناشی از سطحی‌نگری و عدم توجه ریشه‌ای به مشکلات دستگاه قضایی است و بعضاً نه تنها موجب حل مشکلات نشده است بلکه باعث افزایش مشکلات و سردرگمی قضات و کارمندان و مردم گردیده است. **با وجود این چرا از تراکم پرونده‌ها کاسته نمی‌شود؟**

علت عدم کاهش پرونده‌ها به عوامل مختلفی وابسته است که بعضی از آنها به دستگاه قضایی و بعضی از آنها به به سایر نهادها و قوای کشور برمی‌گردد و مهمترین مواردی که به دستگاه قضایی مربوط است تغییرات مکرر سیستم قضایی، محدودیت کادر قضایی و اداری، کم‌تجربگی قضات محاکم، عدم رسیدگی به امور معیشتی و حیثیتی قضات و کارمندان که موجب بی‌علاقگی به امور محوله می‌شود و غیر از آن مسائلی که به سایر نهادها مرتبط است عبارت است از معضلات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه، تصویب قوانین نامتناسب، ناکارآمدی و فساد دستگاههای اجرایی و غیره که مجموعه این عوامل موجب افزایش روز افزون پرونده‌ها می‌گردد.

چرا از اوقات رسیدگی طولیل‌المدت کاسته نمی‌شود؟ با توجه به افزایش روز افزون پرونده‌ها و محدودیت کادر قضایی و اداری طبعاً اوقات رسیدگی طولانی خواهد شد.

در این نظم و انضباط کمک زیادی می‌نماید. **جناب عالی به طور گذرا به مشکلات مدیریتی اشاره نمودید (یا به عبارتی گفتید این مجتمع یک رئیس ندارد) مقصود چیست؟**

یک رئیس مجتمع آقای دکتر پور نوری - یک رئیس دادگاههای شهرستان آقای شیبانی و چهار معاون ایشان که برای مراجعان ایجاد تعارض می‌کند که چگونه و به چه کسی برای رفع مشکلاتشان مراجعه نمایند و همیشه می‌خواهند به مرجع بالاتری مراجعه کنند که این خود موجب اختلال می‌گردد. در جهت حل این موضوع باید وظایف و اختیارات یک رئیس مجتمع و وظایف و اختیارات معاونان ستادی مشخص شود تا این مشکل حل شود. مثلاً در خصوص مسائل اداری معاونان ستادی نباید دخالت نمایند و اگر این چنین تعریف مشخص گردد ضابطه مند می‌شود. و چنانچه مراجعه‌کننده به هر قسمت سلسله مراتب رعایت شود ناهنجاری در روند امور پیش نمی‌آید.

چرا جناب عالی به عنوان یک مقام مسؤول این مشکلات را منعکس نمی‌نمایید؟

اولاً به لحاظ اینکه این مشکلات طبیعی است و سیستم دادگاههای شهرستان جدید است که با گذشت زمان حل می‌گردد. ثانیاً سرپرست مجتمع به این مشکلات اشراف کامل دارند و مطمئناً خودشان در جلسات معاونان اقدام و مطرح می‌نمایند.

مشکلات اساسی مجتمع کدام است؟

کمبود مکان، که با داشتن ۴۵ شعبه باید فکری مناسب اندیشیده شود. برای استقرار دادرسان نیاز به اطایق خاص است. پرونده‌ها نباید پس از ارجاع مستقیماً در اختیار ارباب رجوع قرار گیرد زیرا تالی فاسد دارد که البته این روان سرپرست جدید مجتمع است که پرونده را بعد از ارجاع در اختیار ارباب رجوع قرار گیرد. بزرگ بودن حوزه قضایی مجتمع، به عبارت دیگر یعنی ما باید همان سیستم قبلی را انجام دهیم. و دو مجتمع شهید بهشتی و شهید قدوسی از هم جدا شوند که کار بسیار مطلوبی

برای تنظیم تردد و مراجعه اصحاب دعوا به دادگاهها، درکنار در هر دادگاه تابلویی نصب شده که درآن پرونده‌های روز با قید طرفین، موضوع و ساعت رسیدگی اعلام می‌شود که این کار انعکاس خوبی برای مراجعان داشته است.

توقع شما از مسؤولان قضایی کشور چیست؟

توقع قدیمی و سنتی که هیچ وقت از زمان تشکیل دادگستری تا کنون برآورده نشده است و آن رسیدگی به وضعیت معیشتی قضات و کارکنان اداری است. در حال حاضر حقوق یک قاضی دادگستری برابر با یک کارمند عادی با تحصیلات دیپلم یک شرکت خصوصی است کارکنان اداری که وضعیت اسف‌بارتری دارند کار قضایی و اداری در قوه قضائیه از کارهای پرمشقت و پرزحمت دولتی است به یقین می‌توانم بگویم که در حال حاضر قوه قضائیه تنها دستگاه حکومتی است که وظیفه خطیر خود را به نحو احسن و بدون چشم داشت و با کمترین حقوق و توقع انجام می‌دهد. متأسفانه این موضوع کمتر مورد توجه مسؤولان محترم قضایی کشور است. نرسیدن به وضعیت مالی و رفاهی کارکنان قوه قضائیه باعث می‌شود تا نقطه ضعفی برای سوء استفاده بعضی از مراجعان به دادگاه علیه کارکنان زحمتکش شود و نهایتاً به تضعیف و تحقیر قضات و کارکنان محترم اداری بیانجامد.

محمد ادریبیان - معاون قضایی مجتمع شهید بهشتی

ع معاون سبب ایجاد تعارض و اختلال

از سال ۱۳۶۸ شروع به کار قضایی نموده و دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی از دانشگاه شهید بهشتی می‌باشد و در سمتهای دادیار، دادرس، و رئیس دادگاه عمومی دماوند، دادیار دادرسی عمومی تهران فعالیت داشته و در حال حاضر معاون مجتمع قضایی شهید بهشتی می‌باشد. **نوع مدیریت در این مجتمع را چگونه ارزیابی می‌کنید؟**

اینجا در واقع از لحاظ مدیریت مشکلات خاص خودش را دارد به لحاظ اینکه مرکز دادگاههای شهرستان در این مجتمع متمرکز است لذا بعضاً اعمال مدیریت رئیس مجتمع با اعمال مدیریت از سوی دادگاههای شهرستان به نوعی اختلال ایجاد می‌کنند. ولی با وجود این با توجه به اینکه این مجتمع دارای تراکم کار و تعداد بسیاری شعبه است معمولاً از سوی مراجعان و وکلای می‌توان گفت بهترین مجتمع از نظر نظم و انضباط می‌باشد که این هم ناشی از تجربه قضایی رئیس مجتمع و معاونان و روسای شعب است و نوع پرونده‌های حقوقی هم

■ سیستم چه زمانی به حالت استاندارد می رسد که قاضی در روز فقط به ۳ پرونده رسیدگی نماید؟
با حل مسائل اساسی که در بیان معضلات دستگاه بیان گردید می توان امید به استاندارد شدن وضعیت داشت. هر چند موضوع آمار به عنوان یکی از معیارهای فرعی و تشخیص صلاحیتها می تواند مؤثر باشد و نمی توان نقش آن را انکار کرد ولی متأسفانه آن را به عنوان مهمترین و اساسی ترین معیار مطرح نموده و قضات را به این مسیر هدایت نموده اند و مسلماً این امر موجب کاهش کیفیت کار خواهد بود. مقایسه آرای صادر شده در سالهای اخیر و گویای این امر می باشد.

■ آیا تخصصی کردن قضات در موضوعات مختلف به نفع سیستم قضایی نیست؟
مطمئناً تخصصی کردن واقعی شعب دادگاهها پس از ارائه آموزشهای لازم در بالا بردن کیفیت کار مؤثر خواهد بود و این امر جزء بدیهی ترین امور در تمامی علوم بوده است که در سالهای قبل خصوصاً باتشکیل دادگاههای عمومی به فراموشی سپرده شده است.
■ تا چه حدی باید در کشور به دنبال آمار دادن باشیم؟
فقط به عنوان یکی از معیارهای فرعی آمار می تواند مورد توجه قرار گیرد.

◀ محمد باقر قربانوند، رئیس شعبه ۱۹ دادگاه عمومی تهران

قضات از مصادیق بارز مشاغل سخت است

محمد باقر قربانوند فوق لیسانس حقوق خصوصی و مدرس دانشگاه و قاضی دادگستری است که از سال ۱۳۷۵ شروع به کار قضایی نموده که ابتداء به عنوان قاضی تحقیق بعد به عنوان دادرس و سپس به عنوان رئیس شعبه ۲۲۲ دادگاه عمومی تهران و در حال حاضر به عنوان رئیس شعبه ۱۹

دادگاه عمومی تهران مشغول به فعالیت است.
■ راهکارهای تسریع در امر رسیدگی نسبت به پرونده های حقوقی و اینکه اوقات رسیدگی کمتر باشد به نظر شما چیست؟ نظر خود را در خصوص اهمیت دادن به آمار نیز بیان نمایید؟

مایلم پاسخ را با یک مثال عینی که بیشتر قابلیت لمس را داشته باشد ارائه نمایم. فرض کنید شما به یک ساختمان نگاه می کنید و می فرمایید چه ساختمان زیبایی - و به یک ساختمان دیگری نگاه می کنید زیاد خوششان نمی آید. در حالی که در این راستا فقط معمار یا بنای سازنده ساختمان را مورد خطاب قرار می دهید و بیان می نمایید چه بنا یا معمار خوبی و یا برعکس. در حالی که معمار سازنده آن هر چند نقش نمادی و ظاهری را دارد ولی عوامل دیگری نیز در آن نقش داشته است که در دید اولیه زیاد به چشم نمی خورد. عواملی از قبیل موقعیت ملک، سازندگان مصالح ساختمانی از قبیل سیمان - تیر آهن - آجر و غیره و نیز مهندس ناظری که به این ساختمان مهر تأیید زده است، کارگرانی که شاید بحر لازم را داشته اند یا نداشته اند و عوامل دیگر، بالاخره خود معمار که آیا بحر لازم را داشته است یا خیر و اینکه این معمار به چه شکلی معماری را یاد گرفته است آیا استاد خوبی داشته است یا خیر و آیا موضوع را صرفاً به شکل تئوری یاد گرفته است یا به شکل تئوری و کاربردی. که مجموعه این عوامل نماد ساختمان را برای ما بیان خواهد کرد نه اینکه فقط عملکرد معمار یا پیمانکار. در امور حقوقی و قضایی و حتی در وکالت نیز موضوع به همین منوال است و لذا وقتی قاضی محترم دادگاه یا بازپرس یا دادیار محترم دادسرا به پرونده ای رسیدگی می نماید ما در نظر اول فقط اقدامات قاضی محترم را می بینیم و بر آن اساس قضایوت می کنیم که قاضی خوب است یا خیر. در حالی که به عنوان مثال در هنگام رسیدگی باید به امر ابلاغ، تبحر کارمندان دفتری، تعداد پرونده هایی که دادگاه روزانه رسیدگی می نماید، ایجاد انگیزه توسط دستگاه محترم قضایی در قاضی، نحوه عملکرد اداراتی که با دادگاه در ضمن رسیدگی به موضوع در ارتباط هستند مثل

اداره ثبت اسناد و املاک در پاسخگویی به استعلامات دادگاه، کانون کارشناسان که کارشناسان ایشان در موضوع می خواهند اظهار نظر نمایند، سازمان پزشکی قانونی در پاسخگویی به استعلامات پزشکی، نحوه تنظیم دادخواست و انجام دفاعیات توسط طرفین دعوا و گزارش ضابطین و بالاخره تبحر و سواد کافی و داشتن علاقه قاضی محترم رسیدگی کننده به دعوا، که ملاحظه می شود چنانچه هر یک از عاملهای مذکور در بالا وظیفه قانونی خود را به شکل کامل اجراء ننمایند موجب مختل شدن و طولانی شدن جریان رسیدگی خواهد بود. به عنوان مثال اگر مأمور ابلاغ به موقع نسبت به امر ابلاغ اقدام ننماید یا در امر ابلاغ جدیت کافی را نشان ندهد و یا کارشناس منتخب دادگاه به هر دلیلی در اظهار نظر خود به موقع اظهار نظر ننماید یا اداره محترم ثبت اسناد و املاک پاسخ استعلام ثبتی را به موقع ارائه ننماید و یا اینکه خواهان از اصحاب دعوا خواسته خود را به طور منجز اعلام ننماید و یا خواننده دفاعیات را به شکل مفید بیان ننماید و بالاخره قاضی محترم قدرت کافی بر استدلال و استنباط مسائل حقوقی نداشته باشد از موجبات اطاله دادرسی خواهد بود و لذا لازم است تمامی افراد مذکور در انجام وظیفه خود کوشا باشند تا امر رسیدگی با سهولت و سرعت و دقت بیشتری انجام گیرد البته در اغلب موارد قضات محترم از تجارب و سواد بیشتری برخوردار هستند و عوامل مذکور نیز هماهنگ در جهت رسیدگی می باشند اما در بعضی مواقع نیز عوامل یاد شده به نحو مطلوب انجام وظیفه نمی نمایند در نتیجه موجب طولانی شدن امر رسیدگی می شود و قاضی محترم تا زمانی که اختطاریه ها اعاده نشده ناگزیر از تجدید وقت خواهد شد. تا زمانی که نظریه کارشناسی واصل نشده ناگزیر به اعمال ماده ۲۶۲ قانون آیین دادرسی خواهد شد که از موجبات اطاله دادرسی است. از طرفی در خصوص تعیین وقت نیز اگر تعداد پرونده ها در روز بیشتر از معمول آن [که هفت یا حداکثر هشت فقره پرونده می باشد که البته ایده آل آن جهت رسیدگی کامل حداکثر شش فقره و یا در نهایت هفت فقره می باشد]، در این صورت رسیدگی به طور کامل امکان پذیر نخواهد بود چرا که قاضی پرونده با یک رسیدگی سطحی یا پرونده را تجدید خواهد کرد و یا آرای صادر خواهد کرد که احتمال نقض آن بسیار است و وقتی نقض شد مجدداً حسب مورد یا وقت همان شعبه یا شعبه همعرض یا خود دادگاه محترم تجدید نظر را خواهد گرفت که این نوع رسیدگی مسلماً نه تنها سودی نخواهد داشت بلکه موجب اتلاف وقت محاکم و ارباب رجوع خواهد بود. اما اگر تعداد پرونده ها معقول باشد در این صورت با فرصت مطالعه بیشتر و عمیق آرای صادر شده از ثبت لازم برخوردار خواهد شد و امکان نقض

محمد باقر قربانوند

